

Kazališni život Osijeka: digitalizacija Zavičajne i Spomeničke zbirke Gradske i sveučilišne knjižnice Osijek

Ljiljana Krpeljević, Svjetlana Mokriš, Dubravka Pađen Farkaš

Zavičajna i spomenička zbirka Gradske i sveučilišne knjižnice Osijek

Zavičajna je zbirka jedna od posebnih zbirki Studijske čitaonice, izdvojena od ostalih zbirki Gradske i sveučilišne knjižnice Osijek. Ona primarno obuhvaća građu od značaja za Grad Osijek i Sveučilište Josipa Jurja Strossmayera u Osijeku (Mursiana) i sekundarno građu od značaj za Osječko-baranjsku županiju i Slavoniju (Slavonica). U zbirci su zastupljene sljedeće vrste knjižnične građe: tiskane publikacije (monografije, serijske publikacije i sitni tisak), rukopisna građa, polupublikacije, kartografska građa, note, elektronička građa, audio, vizualna i audiovizualna građa i preformatirana građa. Zbirka obuhvaća građu objavljenu na području zavičaja, građu čiji su autori građani zavičaja (rođeni u zavičaju, jedno vrijeme živjeli u zavičaju ili nisu rođeni u zavičaju, ali su doprinijeli razvoju zavičaja) i građu o zavičaju izdanu bilo gdje u svijetu.

Od samoga osnutka Knjižnice postoji svijest o značaju Zavičajne zbirke kao polazišta svih proučavanja i istraživanja grada i regije. Ona je izvor za istraživanje i upoznavanje razvoja materijalnih i nematerijalnih dobara zavičaja, čuvar kulturnog identiteta zajednice te značajno pridonosi promociji lokalne zajednice i autora putem zavičajne građe. Sama zbirka ima znanstveno-dokumentacijsku i povijesnu vrijednost.

Portal Književna baština R.F. Magjera

Vrsta građe	Digitalizirano (svesci/listovi)	Planira se digitalizirati (svesci/listovi)
stare i rijetke knjige	1 (385)	15 (5.863)
knjige	45 (2.602)	55 (6.967)
novine	300 (9.700)	19.600 (623.900)
časopisi	409 (6.611)	3 (258)
rukopisi	13	
karte	12	
fotografije	96	50
grafičke mape	7 (77)	
plakati	228	50
razglednice	105	
sitni tisak	7	100

Digitalizirana knjižnična građa i ona koju se planira digitalizirati

Rad vezan uz Zavičajnu zbirku obuhvaća stručno-znanstvenu djelatnost prikupljanja, identificiranja i odabiranja jedinica zavičajne baštine, izradu obavijesnih pomagala (katalog zavičajnih autora, katalog zavičajne zbirke, katalog zavičajne periodike, zavičajna bibliografija, katalog deziderata, adresa, središnjeg kataloga) te informiranje građana o bogatstvu i vrijednosti zavičajne građe u Knjižnici (popularizacija putem zavičajnih izložbi, digitalizacije fonda, predavanja).

Spomenička je zbirka Knjižnice posebna specijalna zbirka unutar knjižničnoga fonda Studijske čitaonice, koja obuhvaća svu građu izdanu do 1945. godine bez obzira na teritorij izdavanja i tiskanja. Zbirka je to stvarana kupnjom i darom ili otkupom pojedinačnih knjiga i cijelih zbirki kao ostavština privatnih knjižnica poznatih Osječana. Osnivanjem Gradske knjižnice Osijek 1949. počelo je aktivno stvaranje knjižničnoga fonda. Kasnijim

razvojem fonda, osnovni se fond knjižnice pretvara u sadašnju Spomeničku zbirku, koju čine fond Knjižnice Gradskog narodnog odbora Gornji grad (koja djeluje od prosinca 1947.) te fond Knjižnice Gradskog narodnog odbora Donji grad (koja 1948. postaje Područni odjel Donji grad). Danas se zbirka dijeli na više zasebnih podzbirki: knjige izdane do 1945. godine, zbirka rara (stara knjiga), Divaldiana, zbirke legata (legat Hengl, Sonnenfeld, Pollak, Magjer, Rakoš, Pinterović, Kocijan, Gottschalk i dr.).

Spomenička zbirka doprinosi očuvanju spomeničke i kulturne baštine Osijeka, Slavonije Hrvatske te istraživanju kulturno-povijesnih prilika i duha vremena u kojemu je Knjižnica nastajala. Spomenička zbirka i sama može biti predmet znanstvenih i stručnih istraživanja (u povijesti knjige, tiskarstva, čitanja, umjetnosti) te vrijedan muzejski predmet zbog estetske i dokumentarne vrijednosti knjige.

Digitalizacija Zavičajne i Spomeničke zbirke Gradske i sveučilišne knjižnice Osijek

Godine 2008. Knjižnica je počela provoditi digitalizaciju dijela Zavičajne i Spomeničke zbirke (najznačajniji naslovi, manje dostupni naslovi, oštećena građa) kako bi se zaštitili izvornici, poboljšala dostupnost građi, upotpunio fond te stvorili novi proizvodi i usluge. Od tada do danas digitalizirane su zavičajna periodika, zavičajne monografije, razglednice grada Osijeka, katalozi, grafike, fotografije, zemljopisne karte, književna baština Rudolfa Franjina Magjera. Sva navedena digitalizirana knjižnična građa dostupna je na mrežnom sjedištu Knjižnice i predstavlja oblik trajnoga čuvanja građe, ali i način da građa postane vidljiva i dostupna najširem krugu korisnika.

Digitalizirane monografije

Građa o Hrvatskom narodnom kazalištu u Osijeku u fondu Gradske i sveučilišne knjižnice Osijek

U Zavičajnoj zbirci Knjižnice zastupljena je i knjižnična građa vezana uz djelovanje Hrvatskog narodnog kazališta u Osijeku u razdoblju od početka 20. stoljeća do danas (npr. časopisi *Osječka pozornica*, *Osječka scena*, *Kazališne novine*, *Kazalište*, programi i plakati predstava).

Godine 2009. digitaliziran je časopis *Osječka pozornica*. Ovaj časopis bio je tjednik Hrvatskog državnog kazališta u Osijeku u razdoblju 1941. - 1944. godine, a tiskan je u Građanskoj tiskari u Osijeku. Urednici su mu bili Marko Fotez i Anđelko Štimac. U časopisu su objavljivani tjedni rasporedi kazališnih predstava, najavljivane premijere i donosio je prikaze predstava, tekstove o pojedinim glumcima te ostale kazališne vijesti.

Digitalizirani časopis *Osječka pozornica* na mrežnoj stranici Knjižnice (rubrika E-izvori, Digitalizirana građa, Zavičajna periodika)

Tijekom 2017. godine obavljena je digitalizacija velikog dijela građe o Hrvatskom narodnom kazalištu u Osijeku, a koja će korisnicima krajem 2018. godine biti dostupna na mrežnom sjedištu Knjižnice u rubrici E-izvori, Digitalizirana građa. Tehnički dio posla obavila je tvrtka Arcanum Digtihc (ADT) iz Mađarske, a manji dio odrađen je u Knjižnici. Digitalizirano je oko 3.500 stranica, a stručne službe Knjižnice obavile su pridruživanje metapodataka. Sva digitalizirana građa bit će pretraživa u online katalogu Knjižnice, a široj javnosti će biti predstavljena tijekom Mjeseca hrvatske knjige 2018. prigodom otvorenja izložbe "Kazališni život Osijeka", kao novom izložbom u ciklusu "Zavičajne priče" kojim Knjižnica promovira svoju Zavičajnu zbirku te skreće pažnju i potiče zanimanje za pojedince i ustanove koji su upisali Osijek na kulturnu i znanstvenu kartu Hrvatske. ■

Časopis *Osječka pozornica* u online katalogu Knjižnice